

Nº ORDRE: 4.1

NOM JACIMENT: Carrer Canonge / Pont de l'Autopista.

MUNICIPI: Alella (Mapa nº 1).

SITUACIO: Dins l'actual barri del Canonge, a 200 m. del vessant dret de la riera d'Alella, entre aquesta i el torrent del cementiri, sota l'A-19. 70 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: L'única estructura coneguda és una sitja. Prop d'aquí també fou localitzat un enterrament en tegula baix Imperial o posterior (PREVOSTI 1981b p.232-33).

DESCRIPCIO MATERIALS: La sitja era reomplerta amb material romà (amb un as de Tiberi). També s'hi trobà una gerreta de cos esfèric de ceràmica grisa emporitana, i un amforiscos. Prop d'aquí, al costat de l'indret anomenat la "creu de pedra", es trobaren restes de ceràmica ibèrica de tot tipus (BURJACHS ET ALII 1987). Entre elles destaquen dues olletes de terrissa negra a torn (descrites pels aficionats que les trobaren com del tipus del "Puig Castellar"). N'hi ha d'altres tipus, però.

FASES-CRONOLOGIA: No pot precisar-se. Sembla estar dins un contexte de romanització.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes fortuïtes.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981b, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: M. Prevosti considera que es tracta de dos jaciments diferents, però per als autors de la carta arqueològica es tracta d'un únic jaciment.

M. PREVOSTI (1981b p.232-33) assenyala que d'aquí prové un fragment de braç escultòric en marbre, que sembla però va apareixer en el jaciment prop del Torrent de Sistres (nº 4.4).

VALORACIO: Poc pot dir-se d'aquest jaciment. La troballa d'una sitja reomplerta amb material romà, però també d'ibèric, ens porta a pensar en un tipus d'assentament relacionat amb el moment republicà. Es tracta, però, d'una simple hipòtesi de treball.

*****

Nº ORDRE: 4.2

NOM JACIMENT: La Serreta.

MUNICIPI: Alella (Mapa nº 1).

SITUACIO: Vinya i hort anomenat "la Serreta", en els terrenys on s'ha construït la zona esportiva de l'urbanització "Can Teixidor". Es tracta d'un petit turonet. 77 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Maluquer (MALUQUER ET ALII 1986) ho cita com a poblat ibèric, dada molt poc clara. No s'ha observat cap tipus d'estructura, ni mai s'hi ha practicat una intervenció arqueològica. La troballa de materials arqueològics al seu voltant, però, permet pensar en l'existència d'un hàbitat d'època ibèrica.

DESCRIPCIO MATERIALS: En el mateix turó s'hi ha trobat fragments d'àmfora romana (indeterminable), amb marca al pivot, un fragment de mosaic amb tesselles de marbre. Més avall, però, a l'actual Carrer Catalunya, al vessant Est del turó, s'hi ha trobat ceràmica ibèrica, àmfora ibèrica, grisa emporitana tardana, ibèrica feta a mà (fragment de vora de tapadora), alguns fragments de tegula i fragments d'escòria ceràmica recremadíssima.

Tampoc no gaire lluny d'aquí, prop de Can Teixidor (nº 3.5) J. Ramirez ha localitzat grans quantitats de ceràmica ibèrica i de vernís negre, sense material romà, (BURJACHS ET ALII 1987) material que podria estar relacionat amb unes sitges descobertes a Can Teixidor.

D'altra banda, Ramon Coll ha localitzat una necròpolis Hallstattica en part destruïda prop d'aquest indret (BURJACHS ET ALII 1987), el que de nou apunta a la possibilitat d'un hàbitat ibèric en el turó.

FASES-CRONOLOGIA: Hi ha un possible horitzó de l'ibèric ple (indicat pel material aparegut a les sitges de Can Teixidor) si bé propiament al turó no s'hi ha trobat material d'aquest moment.

Un horitzó de l'ibèric final és possible a partir dels elements trobats al C) Catalunya i al mateix turó.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials. Les troballes efectuades al C) Catalunya tingueren lloc en el curs d'elaboració de la carta arqueològica.

BIBLIOGRAFIA: MALUQUER ET ALII 1982, MALUQUER ET ALII 1986, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: El jaciment té una estreta relació amb els jaciments anomenats "Bell Resguard" (nº 3.3) i "Can Teixidor" (nº 3.5) de Masnou. Cal tenir en compte que de la zona del "Bell Resguard" a la zona del C/ Catalunya hi ha tan sols uns 200 m. de distància. Es tracta d'un conjunt de jaciments interrelacionats, però difícil d'interpretar.

VALORACIO: Tot aquest grup de jaciments, del que quasi no coneixem estructures, pot ser reflexe d'un grup d'assentaments de mida reduïda i poca envergadura, que estan a cavall del final del món ibèric ple i els inicis del món romà.

*****

Nº ORDRE: 4.3

NOM JACIMENT: Can Pitxiu.

MUNICIPI: Alella (Mapa nº 1).

SITUACIO: Mas i horta entre Torrent de Rials i el terme municipal de Teià. 95 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Un o dos forns que no s'excavaren, probablement ja destruïts.

DESCRIPCIO MATERIALS: S'han trobat trossos de tegula i "ceràmiques romanes" en superfície PREVOSTI 1981a p. 47).

FASES-CRONOLOGIA: No tenim elements de datació.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballa fortuita.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: La notícia de l'existència d'uns forns en aquest indret fou obtinguda l'any 87, en el curs de realització de la carta arqueològica. M. Prevosti coneixia tan sols la referència a escampalls de ceràmiques. No tenim cap dada que ens permeti datar els forns, probablement romans, però dels que no sabem res més a nivell cronològic. De tota manera crec que es interessant recollir la dada.

VALORACIO: -

*****

Nº ORDRE: 4.4

NOM JACIMENT: Alella Autopista (La Plana, Cal Petxo).

MUNICIPI: Alella (Mapa nº 1).

SITUACIO: Entre el Torrent de Sistres i el de Vallcirera, en un turó que resta entre ambdós torrents i a les planes del seu costat. Destruït pel traçat de l'autopista A-19, que afectà de ple el jaciment. 70-80 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: En el curs dels treballs de salvament portats a terme pel Sr. Galera i

col.laboradors (anys 1967-68), foren identificades diverses estructures en aquesta àrea (PREVOSTI 1981b p.220-231):

- Una sitja de 1.65 m. de diàmetre, amb el següent material inventariat:

- * 1 fragment de ceràmica grega de patina negra (?).
- * 2 fragments de Campaniana.
- * 99 fragments de ceràmica comuna ibèrica (àmfores, gerres).
- * 4 fragments de ceràmica ibèrica pintada ("dibuixos vermells").
- * 3 fragments de grisa emporitana.
- * 20 fragments de ceràmica feta a mà, de "tradició neolítica".
- * 1 pes de teler.
- * 2 plats ibèrics fets a mà, de pasta grollera.

- Una segona sitja, reomplerta amb material romà. Pel que fa al material aparegut es interessant llegir el diari d'excavacions de Galera, que Prevosti recull: "El material consisteix en fragments mal cuïts de tègula i àmfores del tipus Dressel 1, entre altres. Es interessant el fet de l'aparició de les àmfores mal cuïtes, car indica que a la vora d'aquest lloc hi devia haver un forn que en fabricava".

Es a dir, potser tenim documentada la producció prop de l'indret de les primeres produccions de Dressel 1 laietanes, d'imitacions locals. PREVOSTI (1981b p. 227) creu, però, que es tracta de Dressel-Pascual 1. J. Miró tampoc no creu que es tracti d'imitacions locals de Dressel 1 sino més aviat de Laietanes 1 o Pascual 1 (MIRO 1988 P. 15-16).

- Una tercera sitja fou localitzada més a prop del Torrent de Sistres (PREVOSTI 1981b p. 231), amb materials ibèrics (ceràmiques de tradició ibèrica de parets molt fines), així com molts fragments de dolia i d'àmfora, tant de desferra de forn com de trossos trencats. Destaca un fragment que segons J. Miró sembla ser Dressel 1 Laietana, més que no pas Pascual 1. Es probable que a prop també existissin les restes d'un forn, sols situat a uns 10-20 m. de distància de la sitja-abocador (MIRO 1988 p. 36).

- A prop de la segona sitja localitzada van apareixer les restes d'un altre forn, de planta circular (fig. 7.1 i 7.2), així com un dipòsit de planta quadrangular, una cisterna (estucada, reomplerta amb pedres, tègula, àmfora i imbrex) i una habitació (construcció rectangular de 3.10 m. per 2.40 m. amb una llar i restes de cuina). També fou localitzat un enterrament en tègula, i un abocador probablement baix Imperial.

El material aparegut en aquestes estructures es troba barrejat amb el d'una altra construcció:

- Es tracta d'una petita habitació, que Galera diferencia ben bé: "A dos-cents metres de la cisterna va apareixer una cambra del tipus de les de Burriac encara que no pas tan ben determinada com aquelles" (PREVOSTI 1981b p. 221). El material que Prevosti dona d'aquesta construcció apareix barrejat amb el del forn, cisterna, etc., però en canvi es possible coneixe'l aïlladament per un altre font: quan M.E. Sanahuja estudia l'instrumental ibèric en ferro, recull una serra apareguda en aquesta habitació, i descriu el seu origen (SANAHUJA 1971 p.84): "Fué hallado en una habitación cuadrada de paredes hechas con tégulas, poco profunda, en medio de la actual autopista de Alella, predio de "La Plana". No se sabe a que fin estaba destinada esta habitación. Según el señor Galera, no había cerámica sigilata, sólo campaniense, ibérica pintada y vulgar a torno". Es tracta, doncs, d'un contexte arqueològic molt clar.

- A la zona de Cal Petxo s'ha recollit material superficial consistent en T.S. Sud-gàl·lica (10 frags.) i T.S. Hispànica (20 frags.), que podrien venir de l'àrea residencial de l'assentament Alt-Imperial, no localitzat.

- En aquesta zona, no afectada per l'autopista però, ha estat localitzat (Sr. Llinàs i Sr. Ramírez) un camp d'unes 12 dolies i una necròpolis de 7-8 enterraments (BURJACHS ET ALII 1987).

DESCRIPCIO MATERIALS: Els materials apareguts a les excavacions són els següents (PREVOSTI 1981b p. 221-227):

Ceràmica Fina:

* Campaniana A: 1 frag. de vora indeterminable (0.6 % ceràmica fina).

* Campaniana B: Aproximadament uns 100 fragments que documenten les formes Lamb. 1, Lamb. 8, Lamb. 7, Lamb. 5, Lamb. 16, Lamb. 6, Lamb. 10-2. (64 % de la ceràmica fina).

* Imitació Campaniana B: 2 frags. imitació F. Lamb. 1, de pasta grisa; 1 frag. pasta grisa imitació F. Lamb. 1; 1 frag. pasta grisa imitació F. Lamb. 7; 1 frag de vora de vas obert.

* No hi ha T.S. Aretina, Sud-Galica molt poca (3 frags, 1.9 % cer. fina), T.S. Hispànica (9 frags., 5.2 % cer. fina), T.S. Clara A (28 frags., 18.2 % cer. fina), T.S. Clara C (8 frags., 5.2 % cer. fina), T.S. Clara lucente (6 frags., 3.9 % cer. fina), T.S. Clara D (1 frag., 0.6 % cer. fina). (TOTAL FRAGS. CERAMICA FINA: 154).

Ceràmica comuna:

* Comuna ibèrica: 1 frag. de *kalathos*; 2 colls i boca de gerres ibèriques; 6 frags. informes de pasta

"sandvitx"; 3 vasos incomplets de parets bastant primes i tamanyos considerables, de probable tradició ibèrica; 42 frags. informes de parets molt primes, del tipus que sembla de tradició indígena.

* Ibèrica tardana: Olles de forma V. 1 de tècnica ibèrica tardana.

* Ibèrica a mà: 1 fragment de base.

* Comuna romana: Aproximadament un miler de fragments, la major part informes, on s'han pogut identificar les formes V. 24 i 23 (datables en el s. II i I a.C. segons PREVOSTI 1981b p. 226)); V. 25 (entre s. I a.C.-I d.C.); olles V. 2, datable en el s. II-I a.C.; olles V. 1 i V. 1A; V. 31; V. 4; V. 5, i altres formes de llarga cronologia.

* Parets fines: 21 frags. indeterminables.

* Ceràmica de cuina: 25 frags. d'olles amb vora cap enfora; 6 frags d'olles amb vora cap endintre.

* Amfora romana: - 3 fragments de Dressel 1.

- 1 frag. Oberaden 82.

- 4 frags. Dressel 7/14.

- 3 frags. altres tipus.

Es de destacar la troballa d'un piu d'àmfora amb la marca B dins un rectangle, sobre la marca EFA dins un altre rectangle. També 1 piu d'àmfora amb marca MON o MOM dins un rectangle. Finalment un frag. informe amb les lletres inscrites abans de coure VER.../...SEN...

* Amfora púnica: 1 frag. informe d'àmfora púnica.

Altres materials:

* 9 frags de vidre.

* 3 pesos de teler.

* 1 frag. de serra de ferro (SANAHUJA 1971 p.84). Aquesta autora la considera "ibero-romana", i no com a propiament romana.

* Diversos fragments d'*opus tessellatum*. Un d'ells és un fragment de mosaic d'*opus signinum*, decorat amb cinc cubs de marbre blanc (BARRAL 1978 n.º 70).

* Un fragment de làpida de marbre gris (FABRE ET ALII 1984 n.º 81).

* Un bloc esculpit amb fulles d'acant, bloc cúbic provinent de la pedrera de Montjuic.

* Monedes: 2 Asos de Tarraco (un del 4 d.C. i un altre del 19 d.C.), i altres monedes del s. II, III i IV d.C.

* 1 fragment de fons amb un grafit representant potser una nau.

- També es conserven d'aquest jaciment diversos fragments d'àmfora Pascual 1 (comunicació personal R. Coll).

FASES-CRONOLOGIA: Sembla clar que la primera ocupació de l'indret, que correspon a la cambra aïllada de parets amb frags. de tègules, ens ve documentada per la ceràmica Campaniana (quasi exclusivament Camp. B i les seves imitacions), ceràmica ibèrica pintada

(no conservada) i comuna. Si bé és cert que potser anteriorment a aquest moment cal datar la primera sitja, cal dir que l'únic fragment que pot recolzar aquesta datació més antiga és el fragment de ceràmica grega de patina negra citat per Galera en el seu diari, una identificació que donada la complexitat del món dels vernissos negre potser no és conclouent. De fet cal dir que entre el material d'aquest jaciment conservat, aquesta peça d'àtica no ha estat mai vista, segons ens ha comunicat R. Coll. De tota manera tampoc coneixem quin tipus de campanianes l'acompanyava, però la seva presència ens porta ja probablement a un moment dins el s. II a.C. com a mínim. A més, la coexistència d'aquesta sitja amb una sitja amb material romà i ibèric, i una altre amb material exclusivament romà també ha de ser indicativa.

El jaciment continua existint durant tot el s. I a.C.

No coneixem cap fragment de sigil.lata Itàlica trobat al jaciment. De tota manera tenim elements que es corresponen bastant bé amb aquesta cronologia (Pascual 1, Asos de Tarraco), i no creiem que es pugui parlar d'un hiatus en la vida del jaciment. Es probable que els nivells augusteus, però, ja corresponguin a unes altres estructures, identificades a la zona dels forns, dipòsits, i plana de Cal Petxo. De tota manera, les estructures del forn poden ser anteriors.

La pervivència del jaciment durant l'Alt Imperi sembla clara, i probablement cal pensar en un tipus d'ocupació tipus *villa*. Es clar, però, que aquest model no és aplicable al moment republicà.

ACTUACIONS REALITZADES: Intervencions realitzades durant el 1967-68, intentant documentar i salvar el màxim de dades durant els treballs de construcció de l'A-19. Es evident que les condicions de treball no foren les millors, i és per això que cal valorar especialment els esforços realitzats pels investigadors.

Posteriorment han estat documentades per aficionats locals algunes troballes properes en àrees no afectades per les obres.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981b, SANAHUJA 1971, BARRAL 1978, FABRE ET ALII 1984, BURJACHS ET ALII 1987, MIRO 1988.

OBSERVACIONS: El material corresponent a les excavacions, i que es troba barrejat en un únic inventari, correspon bastant clarament a dos moments ben diferents. M.E. Sanahuja, seguint les indicacions de Galera, confirma perfectament aquesta diferenciació: el material aparegut a la petita cambra aïllada és només d'època republicana, i per tant probablement ha de correspondre al material dels inventaris de

prevosti datable en aquest moment (Campanianes A i B i material afí). El reste de material ha de correspondre a les altres estructures.

- A aquest mateix jaciment pertanyen molt probablement les restes aparegudes a l'"Hort d'en Pareres" (PREVOSTI 1981 b p. 243-44), on va apareixer la paret d'un forn, i dues pedres de premsa d'oli.

VALORACIO: El jaciment, que ocupa una extensa àrea, ha permès identificar diverses estructures d'època republicana: una habitació aïllada amb parets fetes amb fragments de tègula, amb una cultura material clarament indígena (Campaniana B, ibèrica pintada i comuna a torn, així com una serra de tradició més indígena que romana), una sitja propera amb material predominantment ibèric, i dos sitges-abocadors una de les quals té també materials ibèrics. Aquests abocadors, amb la presència de rebutjos d'àmfora mal cuita, testimonia una producció d'àmfores molt precoç, que cal relacionar amb un dels forns trobats (el circular?).

En època Alt-Imperial l'assentament s'extén, multiplicant-se probablement les construccions, encara que no en tenim gaires dades. L'absència d'aretines és de difícil explicació (encara que conservem dues monedes d'aquest moment), no havent-hi prou dades com per poder parlar d'un hiatus en l'ocupació de l'indret.

*****

Nº ORDRE: 4.5

NOM JACIMENT: Can Llinàs (Can Bofill / Cal Mallorcaí).

MUNICIPI: Alella (Mapa nº 1).

SITUACIO: Al costat del Torrent de Rials, en terres de Can Bofill (ara finca agrícola de Cal Mallorcaí). 120-140 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: S'han fet diverses troballes als camps de la finca, una mica separades en l'espai, doncs la sitja nº 3 va apareixer a la zona Sud de la finca, sota el pas del camí de Dalt d'Alella a Teià, mentre les habitacions i forn queden a sobre:

- Un forn sense excavar, situat en el camp sobre mateix de Cal Mallorcaí. Es de planta circular, i no s'hi han trobat materials. No pot ser el que Prevosti reproduïx (PREVOSTI 1981b Lam. X, 1), perquè aquest era el que va apareixer al jaciment d'Alella Autopista (nº 4.4). En tot cas hi ha algun problema d'identificació.

- Tres sitges buidades pel Sr. Bartomeu Llinàs, que estan en estudi per M. Prevosti i R. Coll. D'aquestes sitges tenim algunes dades (comunicació personal dels investigadors). En principi sembla que en una sitja va apareixer ceràmica del Taller de les Petites Estampetes, Campaniana A Tardana i Campaniana B, junt amb gran quantitat de material ibèric. Aquesta sitja seria per tant amortitzada al llarg de la primera meitat de s. I a.C., i pertany a un hàbitat de l'ibèric final. La segona sitja, en canvi, presenta material romà, i el reompliment presenta ceràmica de T. Sigil.lata

- Una tercera sitja amortitzada amb material d'època republicana, situada una mica al Sud de Can Llinàs (PREVOSTI 1981b p. 256). En un marge al Nord d'aquesta sitja hi havia també unes restes de parets amb molta tègula i àmfora, així com fragments d'*opus signinum* (PREVOSTI 1981b p. 247).

- Un pou on es va excavar fins als 6 m. de profunditat, reomplert amb ceràmiques (PREVOSTI 1981b p. 246-7).

- Prop del pou fou excavat un dipòsit amb les parets no ben rectes, una mica combades. El fons del dipòsit, de planta quadrangular, no segueix l'horitzontal respecte de la paret, sino que es va enfonsant cap el centre. El material trobat al seu interior, aparegut remenat, formant part del reompliment, va des de la ceràmica ibèrica i campaniana fins la sigil.lata. En un racó de la cisterna va apareixer un tresoret de 17 monedes romanes, col.locat dins una caixa de lloses. En el camí d'accés al lloc també s'hi trobaren tombes en tègula (PREVOSTI 1981b p. 247).

DESCRIPCIO MATERIALS: Es conserven dos grups de materials. Un primer conjunt correspon al material sortit al dipòsit, pou i alguna cala propera que efectuà Galera (1969), així com el recollit superficialment al lloc. El segon correspon al dipòsit tancat de la sitja situada al Sud del jaciment.

El material corresponent al primer conjunt és el següent (PREVOSTI 1981b p. 247-253):

- Ceràmica Fina:

* Proto-Campaniana: 1 fragment del mateix tipus dels trobats a la casa romana nº 1 d'Empúries (SANMARTÍ 1978 p. 210). (0.5 % Cer. fina). Aquesta peça ha estat identificada per J. Sanmartí com la forma Lamb. 32/Morel 2130, producte Itàlic datable del s. III a.C., del taller de les Petites Estampetes (SANMARTÍ 1986 p. 813).

* Campaniana A: 16 frags. sense forma (6.3 % cer. fina).

* Campaniana B: 6 frags. informes.

* Imitació de Campaniana B: 2 frags. amb la pasta grisa (Camp. B i imitacions 3.1 % cer. fina).
 * T.S. Aretina (2 frags. F. Goud. 32 (0.8 % cer. fina))I, T.S. Sud-gàl·lica (28.3 % cer. fina), T.S. Hispànica (29.9 %), T.S. Clara A (27.1 %), T.S. Clara D (0.8 %), T.S. Clara D estampada (0.8%), Tipus Setromà (2.7 %). (TOTAL CERAMICA FINA: 254 frags.).

Ceràmica comuna:

* Ibèrica pintada: 1 frag. de vora de "kalatos" pintat a bandes; 1 frag. pintat amb ratlles verticals; 1 frag. pintat amb línies ondulades.
 * Grisa emporitana: 4 frags. vores d'imitació de Campaniana A; 4 frags. gerretes bitroncocòniques.
 * Comuna ibèrica: 5 frags. vora amb pasta sandvitx; 21 frags. pasta sandvitx informes.
 * Parets fines: 40 frags. que documenten les formes V. 31 i V. 34.
 * Comuna romana: Més de 700 frags. Documentades F. V. 41, V. 37, morter V. 7, etc...
 * Amfora: No identificada cap forma. 20 fragments.

Altres materials:

* 3 pesos de teler.
 * 1 frag. de marbre blanc.
 * Un cap de Silè en bronze, de 2 x 3 cm, trobat al dipòsit.
 * Unes tisores de filiació romana (SANAHUJA 1971 p.84).
 * Tresoret de 17 monedes que va d'època de Domicià fins a Filip II (2ª meitat s. III) (GURT 1977).

El segon lot de materials prové de la sitja apareguda al Sud del jaciment. Es tracta doncs aparentment d'un conjunt tancat, i per tant d'un gran interès (PREVOSTI 1981b p. 256):

Ceràmica fina:

* Campaniana A: 1 frag. vora F. Lamb 31; 1 frag. de peu de producció tardana (pasta marronosa).
 * Campaniana B: 1 frag. vora F. Lamb. 9, pasta gris rosada.

Ceràmica comuna:

* Grisa emporitana: 1 frag. probablement d'una gerreta bitroncocònica; 2 frags. de gerretes de tradició de la grisa emporitana.
 * Comuna ibèrica: 73 frags. ceràmica de pasta sandvitx.
 * De cuina feta a mà (ibèrica a mà): 5 vores d'olles amb la vora inclinada cap enfora; 11 informes.
 * Amfora ibèrica: 4 frags. de nanses; 5 frags. informes.

Altres materials:

* 2 frags. de mandíbula d'animal, 4 petxines.

- Finalment coneixem algunes dades del material pertanyent a les dues sitges actualment en estudi (comunicació personal de M. Prevosti i R. Coll):

* Una de les sitges estava amortitzada amb material de l'ibèric final, si bé tenia també material datable dins el s. III a.C.: 4 vores de peces del Taller de les Petites Estampetes, potser datables a principis del s. III a.C. (Lamb. 27a), àmfora púnica africana (cartaginesa) Maña C 2, i púnico-eivissenca), conjunt que podria donar una datació de finals del s. III a.C. inicis del s. II a.C..

El material que dona la cronologia d'amortització és més tardà, trobant-se una sola peça de la Campaniana A, i nombrosa Campaniana A tardana, Campaniana B i potser B-oïde, datable dins el s. I a.C.

* Una segona sitja estava amortitzada amb T.S. Aretina, T.S. Sud-Gàl·lica i T.S. Hispànica. Sembla que també va buidar-se una tercera sitja buida, on va trobar-se solament una cassola de coure romana.

El que no és clar, però, es si hi havia una sitja amortitzada només amb material ibèric. Per un costat els que "buidaren" la sitja afirmaren que una contenia sols material ibèric, i l'altre sols material romà. Aquesta explicació, però, sembla massa senzilla i es possible, segons R. Coll, que ambdues sitges contiguessin materials del dos tipus.

FASES-CRONOLOGIA: Tenim ben documentades dues sitges amortitzades a finals de s. II a.C., o més aviat a principis de s. I a.C., que corresponen al nivell arqueològic més antic datat al jaciment (fins i tot si es confirma la troballa de Campaniana B-oïde en una d'elles, caldria datar una d'elles encara més tardanament). Aquestes sitges ens indiquen l'existència d'un hàbitat ibèric proper ja des de la segona meitat de s. II a.C..

En aquestes sitges, però, també ha aparegut material de finals de s. III a.C. a.C. inicis del s. II a.C.. Sembla que prop d'aquesta sitja hi devia haver un assentament amb un nivell de s. III a.C., que en un moment donat fou arrassat i abocat en part a la sitja per amortitzar-la.

D'altra banda els materials de les altres estructures, amb un fragment del Taller de les Petites Estampetes i relativament important presència de la Campaniana A, ens reforça la possibilitat de l'existència d'un assentament que es ocupat en el s. III a.C. i perviu més enllà. Es el mateix material que ens testimonien les sitges ibèriques.

Des de la segona meitat o finals de s. II a.C., la pervivença d'ocupació d'aquest lloc sembla clara, amb la presència de Campaniana A Tardana, Campaniana B, possible B-oïde, i posteriorment T.S. Aretina, T.S. Sud-Gàl·lica, T.S. Hispànica i Clara A. El darrer moment del jaciment ens mostra ja l'entrada al món Baix-Imperial (Clara D).

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació de l'any 1969 a càrrec del Sr. Galera de les estructures del dipòsit i pou. Posteriorment es buidaren tres sitges més, el material de les quals és en estudi per M. Prevosti i R. Coll. A part s'han fet recollides de materials superficials.

BIBLIOGRAFIA: SANAHUJA 1971, GURT 1977, PREVOSTI 1981b, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Cal reconèixer que hi ha una certa confusió en aquest sector amb la presència de diversos forns que no han estat excavats. Podria haver-hi confusió entre aquest forn localitzat aquí i potser el de Can Pitxiu (nº 4.3), i el d'Alella Autopista (nº 4.4). La proximitat de les restes pot fer-ho possible. De tota manera és clar que com a mínim n'hi ha un, i que probablement és circular.

També cal destacar que la sitja descrita per M. Prevosti a la zona Sud (PREVOSTI 1981b p. 247), que tenia a prop unes restes de murs amb tègula i àmfora, podria pertanyer a un assentament diferent. En qualsevol cas, aquest nucli presenta un conjunt material coherent, que permet datar l'amortització de la sitja a finals s. II a.C.-principis de s. I a.C., i un material més antic que ens senyalaria l'existència d'un petit nucli sorgit a mitjans de s. II a.C. (Campaniana A forma Lamb. 31).

VALORACIO: Es tracta d'un jaciment que ens documenta el moment ibèric final, amb un conjunt de sitges i estructures que poden datar-se ja des de la segona meitat de s. II a.C. a.C., si bé es possible que existís una fase de s. III a.C.. Cal dir, però, que no hi ha cap estructura clara de finals del s. III a.C., si bé el material recuperat indica algun tipus d'assentament proper.

La primera estructura que tenim perfectament datada és una sitja amortitzada a inicis del s. I a.C. Posteriorment l'ocupació perviu fins el Baix-Imperi. Durant la seva vida, el jaciment contà amb un forn, del qual practicament no en sabem res. En cap cas, però, tenim elements per parlar, ni en el moment Alt-Imperial d'una veritable villa romana. Sols coneixem restes relacionades amb tasques productives.

*****

Nº ORDRE: 4.6

NOM JACIMENT: Vinya d'En Tito Serra.

MUNICIPI: Alella (Mapa nº 2).

SITUACIO: Prop del turó de Cabús. A la corba de la carretera Masnou-Granollers, km. 4-5, al costat de l'antic "Camí dels lladres". 225 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: No s'han localitzat estructures.

DESCRIPCIO MATERIALS: Materials superficials.

* Ceràmica ibèrica: comú a torn i a mà, àmfora de boca plana.

* T.S. Aretina, *dolia*, tègula, àmfora Itàlica i àmfora local (Pascual 1, Dr. 2/4).

* Fou trobat també un dupondi romà de Neró Claudi.

FASES-CRONOLOGIA: La presència d'àmfora ibèrica i àmfora Itàlica ens porta a pensar en una cronologia inicial del jaciment dins del s. I a.C. com a mínim. La vida del jaciment podria arribar fins el s. I d.C.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981b, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Situat prop del camí dels Lladres, camí probablement de notable antiguitat.

VALORACIO: Sols es possible documentar l'existència a l'indret d'algun tipus d'assentament, probablement de poca envergadura. La coexistència de materials ibèrics i Alt-Imperials no ha de sorprendre.

*****

Nº ORDRE: 4.7

NOM JACIMENT: Can Serra/Camí de Can Serra.

MUNICIPI: Alella (Mapa nº 1).

SITUACIO: En una petita elevació entre dues lleus depressions, sobre el camí de Can Serra, en una vinya erma. 145 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Fou excavat l'angle d'una habitació ibèrica. Es tracta d'un mur que feia angle, consistent en dues filades de paret de pedra seca, ibèrica (A.Freixa, comunicació personal). Al costat d'aquesta estructura s'excavaren les restes d'un abocament de material (sitja?).

DESCRIPCIO MATERIALS: El material és en estudi per A. Freixa. Podem avançar que en l'abocament ha aparegut material ibèric (àmfora ibèrica) i Campaniana. A part hi ha materials romans: Alguns fragments de T. Sigil.lata, tègula, *dolia*, i restes d'*opus signinum* (FREIXA 1989).

FASES-CRONOLOGIA: La presència de Campaniana i àmfora ibèrica fa pensar en una cronologia inicial dins el moment ibèric final, com a mínim de primera meitat de s. I a.C..

El jaciment perviu fins època Alt-Imperial.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes fortuïtes. El 1989, però, el terreny fou prospectat metòdicament (FREIXA 1989), i posteriorment s'hi ha realitzat una excavació de quinze dies (comunicació personal A. Freixa).

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987, FREIXA 1989.

OBSERVACIONS: De nou trobem en un mateix assentament com sobre uns nivells de l'ibèric final s'hi sobreposen estructures d'època romana Alt-Imperial. Aquesta evolució es veu confirmada per les mateixes tècniques constructives: parets de pedra seca inicialment, i després paviments de *signinum*.

VALORACIO: Assentament de l'ibèric final, amb murs de tècnica constructiva ibèrica, situats al costat d'un abocament de material de l'ibèric final. L'assentament perviu en època Alt-Imperial.

*****

NO ORDRE: 4.8

NOM JACIMENT: Vinya del Sr. Mañas (Can Coll).

MUNICIPI: Alella (Mapa nº 2).

SITUACIO: Al vessant d'un turó sobre la riera de Can Coll. Zona actualment urbanitzada. 175 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: S'han realitzat dues cales:

- A la primera fou excavada una habitació, delimitada per tres parets de pedres irregulars poc escairades lligades amb fang, d'uns 50 cm. d'amplada. Paviment de terra verge, en la que hi havia un clar forat de pal. No hi havia cap trinxera ni mur de fonamentació. L'habitació fou abandonada per la caiguda sobtada del teulat (tègules orientades cap el Sud-Est). L'enderroc és del s. I d.C.. El lloc s'abandonà i no es reparà. Segons els arqueòlegs podria tractar-se d'un magatzem d'una *villa* propera (COLL-PERA 1987).

- La segona cala va localitzar unes parets de pedra lligada amb calç. Es va trobar un estrat amb ceràmiques defectuoses, separadors de cuita de ceràmica, i cal per tant pensar en un forn proper que fabricava olles Vegas 1, pàteres, F. V. 33,

olles de vores bífides (imitació d'africanes Vegas 5?), i gerretes tipus Vegas 38 (COLL-PERA 1987).

DESCRIPCIO MATERIALS: Entre els materials apareguts a la primera estructura va localitzar-se material ibèric, entre els quals hi havia ceràmica coumna ibèrica, i ceràmica ibèrica a mà. A part va apareixer també Campaniana A Forma Lamb. 27c (comunicació personal R. Coll).

A part d'aquests materials trobats a l'excavació d'urgència del 1987, a l'indret es coneixien materials ja d'antic: frags. de tegula, àmfora, ceràmica de parets fines i T. Sigil.lata Clara A i Lucente (PREVOSTI 1981b p.245). El 1982 fou trobada també una àmfora romana sencera (Beltran II).

FASES-CRONOLOGIA: La cronologia més antiga que tenim documentada arqueològicament és la de l'estrat d'enderroc de la primera estructura: s. I d.C. Hi ha un nivell clar d'època Flavia. Cal pensar, però, que aquesta data correspon al final d'aquesta construcció. De fet entre els materials apareguts a l'excavació se'n trobaren alguns de cronologia republicana, més antics (COLL- CAZORLA, en premsa). Com ja hem vist és material que pot datar-se a finals de s. II a.C. inicis s. I a.C. El jaciment es manté durant l'Alt Imperi.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes fortuïtes en obrir-se els camins de la urbanització. El 1987 R. Coll i J. Pera realitzaren una excavació d'urgència.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981b, BURJACHS ET ALII 1987, COLL-PERA 1987, COLL-CAZORLA en premsa.

OBSERVACIONS: El jaciment continua cap el Nord i Nord-Oest, és a dir que sols en coneixem una part.

VALORACIO: L'Estructura excavada a la Cala 1, una habitació construïda amb parets de pedres irregulars lligades sols amb fang i paviment de terra verge, podria fer pensar en un tipus de construcció d'arrel indígena. La teulada de tègula ha estat ja adoptada pel món indígena en molts altres llocs (per exemple al mateix *oppidum* de Burriac), i no contradiu aquesta hipòtesi. És evident que pot tractar-se també d'un simple magatzem. La cronologia de l'estructura, que acaba en època Flavia, però que presenta materials de l'ibèric final entre el material aparegut (entre ells ceràmica ibèrica a mà), reforça la possibilitat de presència de l'element indígena.

Pot ser també significatiu que la segona estructura identificada, amb presència d'elements que fan pensar en un taller ceràmic (rebutjos de forn), estigués dedicada entre altres productes a produir elements com les olles Vegas 1 (que si bé pot ser

considerada una forma universal, també és una evolució de les olles exvasades, amb perfil en "S", típiques ibèriques). Cal reconèixer, però, que aquesta idea no deixa de ser una hipòtesi, que pel moment és difícil de confirmar.

*****

NOM JACIMENT: Veral de Vallmora (vinya del Sr. Mas).

MUNICIPI: Teià (Mapa nº 1).

SITUACIO: Per sobre del cementiri de Masnou, a la vora del lloc anomenat "Quatre camins", sobre l'actual A-19. A uns 100 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: En dues campanyes d'excavació, el Sr. Galera identificà les següents estructures (PREVOSTI 1981a p. 48-49):

- Una habitació rectangular d'uns 8 x 2.7 m., amb unes parets que corren en direcció N-S i E-O, que fan 64 cm. de gruix i arriben fins els 60 cm. d'alçada. El nivell del terra devia ser de terra piconada. Segons aquest arqueòleg aquesta habitació probablement és tardorromana. A sota seu s'observen altres restes constructives (fig. 8.1). Es tracta d'una paret de la qual se'n conserven 40 cm. d'alçada, a la qual s'adossa pel costat O. un paviment d'*opus signinum*, i pel costat E. una altra paret que corre en direcció E-O i que delimita, amb la primera, els angles de dues habitacions més. El paviment d'*opus signinum* presenta la particularitat de tenir en el seu centre dues marques semicirculars grabades a terra en forma de canal d'uns 3 cm. de profunditat, possibles marques d'algun tipus d'instrument que hi anés fixat. Un segon paviment d'*opus signinum* fou trobat a sota del primer. Tenim, doncs, tres moments ben diferenciats.

- La segona campanya d'excavacions localitzà una nova paret, que corre en direcció N-S, paral·lela a la paret inferior de l'habitació ja descoberta, la més antiga. Junt amb la paret que se li adosava, tancaria una habitació de 1.80 m. d'amplada, que queda tallada al Sud pel marge del terreny.

DESCRIPCIO MATERIALS: Es troben agrupats els materials de les dues campanyes, sense diferenciació estratigràfica. Es tracta de l'inventari dels materials feta per PREVOSTI (1981a p. 49-57):

Ceràmica fina:

* Campaniana A: 1 frag. vora i paret F. Lamb. 5, pasta rosada fosca, vernís negre-marró; 2 frags. vora F. Lamb. 5 o 27, similar a l'anterior; 1 frag. vora F. Lamb. 21/25A; 1 frag. F. Lamb. 27; 15 frags. diversos. (11 % cer. fina).

* Campaniana B: 1 frag. vora F. Lamb. 2, pasta grogosa, vernís negre-grisós; 1 frag. F. Lamb. 10; 1 frag. informe. (1.6 % cer. fina).

* Imitació de Campaniana: 1 frag. vora, pasta rosada-marronosa, amb granets de sorra; 1 frag. vora imitació F. Lamb. 27, de pasta grisa i vernís negre-oliva; 1 frag. informe, de pasta grisa. (1.6 % cer. fina).

* T.S. Aretina: 12 frags. F. Goud. 32 o Drag. 27, Goud. 38 o 32, Goud. 26, Goud. 37, Goud. 27 (6 % cer. fina).

* T.S. Sud-gàl·lica (12 % cer. fina). T.S. Hispànica (10.4 % cer. fina). T.S. Clara A (54 % cer. fina). T.S. Lucente (1.1 % cer. fina). T.S. Clara D (1.1 5 cer. fina). T.S. Clara D estampada (1.1% cer. fina).

Ceràmica comuna:

* Ibèrica pintada: 1 frag. informe.

* Grisa emporitana: 1 frag. de carena d'una gerreta; frags. sense forma; 3 frags de vores imitant la forma Lamb. 1 de la Campaniana B.

* Parets fines: Diversos frags. amb vernís taronja clar; 2 frags. de vores d'olleta amb la vora girada cap enfora, sense vernissar; diversos frags. amb parets sorrenques. Més de 50 frags. en total.

* Comuna ibèrica: 3 frags. vora girada cap enfora, de tradició ibèrica; 1 frag. de vora d'una cassola amb la vora girada cap endins, segurament de tradició indígena; 142 frags. informes de ceràmica de pasta sandvitx.

Es de destacar també l'existència d'unes produccions de ceràmica grollera, gruixuda, de tradició ibèrica tardana, que ja trobàvem per exemple a Riera de Teià (nº 3.2). PREVOSTI (1981a p. 54-55), que no en dibuixa cap, les descriu així: 1 frag. de vora d'un gran recipient amb parets molt gruixudes de sandvitx: grisa clara i grisa fosca; 1 frag. de vora horitzontal, de parets molt gruixudes, d'un recipient de forma ignorada; 1 frag. d'un recipient molt gran de parets molt gruixudes amb les nanses enganxades sobre la paret del vas, amb la vora cap enfora; 1/2 vas en forma de kalathos de parets molt gruixudes i molt grolleres; 1 frag. de vora d'un gran recipient amb parets molt gruixudes de vora cap enfora; 1 frag. de fons d'un gran recipient de parets molt gruixudes; 13 frags. sense forma d'àmfora o de grans atuells.

* Roig Pompeià: 1 frag. F. V 15.9; 1 frag. F. V 15.7; 29 frags. informes.

* Comuna romana: Documentades les formes V. 1 (62 frags.), V.2, V. 3, V. 12, V. 17, V. 21, V. 37, V 38, V. 41, V. 42, V. 44, V. 46, V. 62. Ungüentari tipus V. 63, amb engalba marró interior.

* Amfora ibèrica: 2 frags. de vora; 2 frags. nanses.

* Amfora romana: 1 frag. vora, possiblement de Dressel 1A; Altres tipus no identificats.

Altres materials:

* 1 frag. de ceràmica comuna amb grafit de ratlles que s'entrecreuen.

* 1 frag. de canonada de ceràmica.

* 1 frag. de placa de marbre blanc.

* molts fragments d'estuc pintat, monocrom, vermell o blanc.

* Nombrossos frags. de vidre (ungüentari, cassoleta, frag. de vidre de finestra).

* 1 As de Marc Aureli.

Respecte d'aquest material descrit per M. Prevosti, cal destacar la possible pertinença d'algunes de les peces de la Campaniana A a la seva variant tardana. La descripció de M. Prevosti ("pasta rosada fosca i vernís negre-marró, de vegades vermell vinós") fa pensar en produccions tardanes.

Alguns d'aquests materials han estat reinterpretats posteriorment. Així, s'ha destacat la presència d'un frag. de vernís negre del Taller de Roses i d'un fragment del Taller de les Petites Estampetes, així com la presència d'àmfora Púnica Mañà C2 (PREVOSTI-SANMARTI-SANTACANA en premsa p. 89 i 93).

FASES-CRONOLOGIA: Es coneix una estratigrafia realitzada per Galera del jaciment (PREVOSTI 1981a p. 48). En ella identifica: un nivell superficial (40 cm. potència), un primer nivell (20-25 cm. potència) amb ceràmica romana sense rodar i ceràmica neolítica (a prop hi havia un jaciment neolític), un segon nivell (75 cm. potència) amb pedres caigudes, tègula, imbrex, àmfora, ceràmica de cuina, un tercer nivell (recompliment de les estructures inferiors constructives, amb presència de ceràmica romana), i un quart nivell, no descrit. Es el nivell més antic. Aquesta sencilla estratigrafia, junt amb les dades aportades al diari d'excavació, permet identificar una fase tardana (de construcció de les estructures superiors, probablement Alt-Imperial o tardana), i sota seu dues fases anteriors, amb paviments de *signinum*.

Pel que fa al moment inicial del jaciment, el material ens mostra un conjunt de peces de l'ibèric Ple, de s. III a.C.. Tot i que es tracta d'un conjunt reduït de material, pot ser indicatiu de l'existència al lloc d'una ocupació d'aquest moment.

Posteriorment, les Campanianes A i B, i la Dr. 1A ens porten a la segona meitat del s. II a.C. i inicis del s. I a.C. (aparentment pot haver-hi un *hiatus* entre aquest moment i l'anterior). També és indicativa la presència d'àmfora ibèrica. La pervivència al s. I a.C. queda testimoniada per la Camp. B, les imitacions de pasta grisa i les produccions ibèriques tardanes de pasta grollera.

Pel que fa al moment final del jaciment, sembla que de nou la Clara A marca una important inflexió en l'arribada de ceràmiques fines importades.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació pel Sr. Galera i col.laboradors el 1966-67 i 1972-73.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987

OBSERVACIONS: Com hem identificat en altres assentaments, sembla que entre els materials de l'ibèric ple (s. III a.C.) i els de l'ibèric final (en aquest cas a

partir de segona meitat de s. II a.C.) no trobem materials datables en el període intermig.

VALORACIO: Es tracta d'un assentament que sols coneixem, com tants d'altres, de manera molt parcial. Sembla tractar-se d'un establiment rural de no massa gran envergadura. Els paviments de *signinum* són un indicatiu de l'existència d'estructures de caire romà en un moment encara republicà.

De tota manera el jaciment té un origen probable dins el s. III a.C., i el material de tradició indígena (amb les produccions de tècnica indígena tardanes, imitacions de Campaniana, etc.) fa pensar en un jaciment que segueix ocupat per indígenes en època ibèrica final.

*****

Nº ORDRE: 5.2

NOM JACIMENT: El Palau (Cal Perdut de baix).

MUNICIPI: Teià (Mapa nº 3).

SITUACIO: Amplia àrea de troballes. "El Palau", nom d'un camp, es troba entre els torrents de Fosses (torrent de Malet) i la riera de Teià. 20-10 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Cal diferenciar tres grups de troballes, situades molt a prop unes de les altres (PREVOSTI 1981a p.99-100):

- A "El Palau" el 1949 el Sr. Cuyàs localitzà restes de parets, paviment de *testaceum*, tot sorgit a poca fondària.

- A Cal Perdut de Baix, arran del Camí del Mig, hi han aparegut ceràmiques romanes i restes de paviment d'*opus signinum*.

- A Can Martí Doria, extrem de la zona d'"El Palau", s'ha trobat ceràmica romana i medieval indeterminada (BURJACHS ET ALII 1987).

- En aquest sector del Torrent de Blocs o de Fosses també s'ha localitzat un forn, que no ha estat excavat (localitzat pels membres de l'A.E.C.C., BURJACHS ET ALII 1987).

- Prop també d'aquest punt, a "Can Donal", s'hi ha trobat una necròpolis de tombes en tègula, on també es reaprofiten fragments de paviment de *signinum* (PREVOSTI 1981a nº 107).

DESCRIPCIO MATERIALS: Al "Palau" Cuyàs va trobar nombrosos fragments de tègula, de diferents qualitats i gruixos, dues àmfores senceres, dues moles de 40 cm. de gruix, restes de *dolia imbrices*, i un capitell corinti tardorromà, d'estil provincial (antigament també s'havia trobat un passamà de marbre amb fullatges esculpits). Com a element cronològic, Cuyàs dona la notícia de la troballa

d'un fragment de sigil.lata ("com de plata"). A part, però PREVOSTI (1981a p. 101) també recull la notícia de troballes de ceràmica ibèrica i Campaniana.

- Aquesta última dada ha estat confirmada recentment. Durant l'elaboració de la carta arqueològica comarcal (BURJACHS ET ALII 1987), la visita al jaciment permeté la recollida de ceràmica ibèrica i campaniana.

FASES-CRONOLOGIA: No es possible pronunciar-se amb seguretat. Pel que fa al moment inicial, l'associació ceràmica ibèrica-Campaniana ens porta al moment republicà, sense més precisió de moment. La troballa del capitell tardorromà pot testimoniar una llarga ocupació de l'indret.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials des d'el 1935. Les estructures aparegueren el 1944 arrel d'unes obres. El Sr. Galera i el seus col.laboradors estudiaren les restes. Posteriorment s'hi han anat efectuant troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987..

OBSERVACIONS: Pujant pel Torrent dels Blocs o de Fosses des del Camí del Mig, es pot observar, a trossos, en la paret esquerra, com en aquesta estan integrats fragments de paviment romà (reaprofitats?). Actualment l'A.E.C.C. de Premià de Mar continua recuperant materials quan es remou el terreny. Ells mateixos han localitzat un forn en aquest sector, que resta en espera de ser excavat. També han exhumat una àmfora sencera (Arxiu històric municipal de Teià).

- PREVOSTI (1981a) considera "El Palau" i Cal Perdut com dos jaciments diferents. Els autors de la carta arqueològica creuen que es tracta d'un de sol, donat que les restes de Cal Perdut, superficials, poden correspondre a la dispersió de *signinum* comprovada en altres indrets del torrent (BURJACHS ET ALII 1987).

VALORACIO: Tan sols podem considerar que és un assentament que s'inicia en època republicana, i que en època baix Imperial pot tenir un moment d'un cert esplendor. En aquest moment probablement era ja una vil.la.

*****

NO ORDRE: 5.3

NOM JACIMENT: Club de Tennis Barcelona (Camp dels pins / Camí vell de Teià / Prop Can Pujades).

MUNICIPI: Teià (Mapa nº 3).

SITUACIO: Vessant esquerra de la Riera de Teià, davant de l'actual l'A-19. 75 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: D'aquesta zona es coneixen diverses troballes (BURJACHS ET ALII 1987):

- El 1935 es destruï en el "Camp dels Pins" (ara Club de Tennis) una necròpolis romana.

- En construir l'autopista, en el punt on aquesta travessa la Riera de Teià, va ser destruït un forn d'àmfores, amb els seus abocadors, segurament del tipus Pascual 1.

- Al construir-se el Club de Tennis (anys 70), continuà la destrucció. L'A.E.C.C. en recollí el material aparegut (un fragment de marbre blanc, i ceràmiques que van de la T.S. Aretina, T.S. Sudgàl·lica, T.S. Hispànica, fins la T.S. Clara A).

- Al Camí vell de Teià (també ocupat pel Club de tennis), van apareixer fragments d'àmfora romana (entre ells alguns de Pascual 1), comuna romana, i un fragment de vertebra animal (informació inèdita, BURJACHS ET ALII 1987).

- Prop de "Can Pujades" (de nou destruït pel Club de tennis) fou localitzada una sitja. L'A.E.C.C. va efectuar un salvament del material aparegut, recollint: ceràmica ibèrica a mà (destaca una base d'urna de perfil en "S", de tradició ibèrica), ceràmica ibèrica a torn, però també tègula i dolia (notícia inèdita, BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: La sitja de Can Pujades, amb material típic ibèric, però ja amb presència de tègula i dolia, ens pot situar en un període dins el moment republicà, encara que resulta molt difícil concretar-ho per la manca de ceràmiques de datació més exacta. Tant podria ser dins el s. II a.C., com més tardà (no es fa referència a l'aparició de fragments d'àmfora ibèrica, un element d'un cert valor cronològic). Cal tenir en compte que aquesta sitja ha aparegut en un indret on coneixem l'existència d'un forn, productor d'àmfores Pascual 1, és a dir, prop d'un assentament que pot ser datat dins la segona meitat del s. I a.C. (datació parcialment confirmada per les aretines aparegudes al Club de tennis). Es possible per tant establir una continuïtat cronològica entre les diverses estructures. El final de l'assentament (marcat per la Clara A), tampoc és un fenomen gens atípic.

ACTUACIONS REALITZADES: El 1935 es recull material superficial. El 1969 en construir-se l'A-19 es destrueix el forn, recollint-se el material aparegut. En construir-se el Club de tennis Barcelona, als anys 70, s'acaba de destruir el que quedava. Des d'aleshores s'han realitzat troballes puntuals.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a p. 107, BURJACHS ET ALII 1987, MIRO 1988.

OBSERVACIONS: Es tracta d'un jaciment molt ampli, amb gran dispersió de troballes, des de Can Pujades fins l'A-19, però que es pot considerar unitari.

VALORACIO: Es un nou exemple de forn primerenc d'època romana (les Pascual 1 s'han datat a partir de la 2a meitat de s. I a.C., amb gran presència al llarg d'aquesta segona meitat (MIRO 1988 p. 36 i 70)), però que presenta uns precedents d'època republicana, que en bona part podriem qualificar d'indígenes (sitja, ceràmica ibèrica a mà, etc..). Encara que aquí no és un cas clar (donades les penoses condicions de la troballa), la seva repetició en altres jaciments (en alguns casos amb presència d'imitacions de Dressel 1 locals, com per exemple a Riera St. Simó) no deixa de ser significativa.

*****

NO ORDRE: 6.1

NOM JACIMENT: Can Salomó (c/ Enric Granados).

MUNICIPI: Premià de Mar (Mapa nº 3).

SITUACIO: Actualment dins el casc urbà, al c/Enric Granados, a la plana davant el mar. 15 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: No es coneixen estructures. Marges de terreny en el que foren recollits materials superficials.

DESCRIPCIO MATERIALS: Fragments informes rodats de ceràmica comuna i àmfora, tant ibèrics com romans.

FASES-CRONOLOGIA: -

ACTUACIONS REALITZADES: Troballa fortuïta.

BIBLIOGRAFIA: BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Aquesta troballa de material ibèric i romà associat, encara que rodat, ha estat realitzada també en altres punts de Premià de Mar. Així a Can Manent, actual Museu Municipal de Premià, situat una mica més cap el mar que Can Salomó, però a la seva alçada, és a dir, en el seu pendent, també ha estat trobada (en efectuar la col·locació d'uns llums exteriors), un lot de ceràmica comuna i àmfora romana i ibèrica (BURJACHS ET ALII 1987). També al Vapor Vell (nº 6.4) s'ha trobat un conjunt similar. Tan sols podem considerar-los testimonis d'una freqüentació de la zona (amb possible existència d'algun tipus d'assentament no massa llunyà).

VALORACIO: No hi ha prou elements ni per datar ni per pensar en quin tipus d'ocupació tenim documentada. L'únic element que crec que val la pena destacar és la coexistència de material ibèric i romà en diversos punts, sempre associat.

*****

NO ORDRE: 6.2

NOM JACIMENT: Palmar Hotel.

MUNICIPI: Premià de Mar (Mapa nº 3).

SITUACIO: Entre la desembocadura del torrent de Can Malet i el torrent Castells, davant mateix del mar (a 150 m.), tocant a la N-II. 5 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Es tracta d'una necròpolis romana on s'han localitzat unes 70 tombes. També s'han trobat alguns materials que no semblen típics d'una

necròpolis (2 frags. de columna de marès, restes de *signinum*, etc..), però no s'han localitzat mai estructures. De fet tampoc són materials totalment atípics a una necròpolis romana (construcció funerària, etc..).

Les tombes (destruïdes al anar-se descobrint) poden agrupar-se en quatre tipus: de *tegulae et imbrices*, cistes de tègula amb llit de sorra, fosses cavades a terra i àmfores seccionades. Aparegueren a uns 50 cm. de la superfície.

Cal destacar la localització d'una tomba en fossa, pertanyent a un nen, que portava al cap una corona feta amb *murex brandaris*. També es localitzà una altra tomba recoberta amb *opus spicatum*, el que pot explicar algunes troballes de materials constructius (PREVOSTI 1981a p. 120).

El 1984 s'excavà un petit sector intacte, localitzant-se una tomba en cista de tègula. Els arqueòlegs identificaren quatre nivells. Els tres primers eren nivells de terres superposades (amb material divers, des de ceràmica catalana fins a vernís negre), al llit del nivell IV es localitzà la tomba (ARXE-COLL 1984).

DESCRIPCIO MATERIALS: Es tracta del material conservat al Museu de Premià de Mar, tot ell formant part d'un únic lot, sense cap diferenciació (PREVOSTI 1981a p. 122-126):

Ceràmica fina:

* Campaniana A: 1 frag. vora llisa F. Lamb. 32 o 63, o d'alguna copa de parets primes. Pasta rosada i fina. (4 % cer. fina).

* Campaniana B: 1 frag. vora F. Lamb. 5; 2 frags. informes (12 % cer. fina).

* Imitació de Campaniana: 1 frag. imitació Campaniana B, F. Lamb. 5, de pasta grisa molt clara, vernís negre mat; 1 frag. imitació Campaniana B, de pasta grisa tova, vernís grisós. (8% cer. fina).

* T.S Aretina: 1 frag. fons de plat (4 % cer. fina).

* T.S. Hispànica (12 % cer. fina), T.S. Clara A (56 % cer. fina, amb imitacions), T.S. Clara C (4 % cer. fina). (TOTAL CERAMICA FINA: 25 fragments).

Ceràmica comuna:

* Comuna ibèrica: 1 frag. de vora de kalathos; 1 frag. vora d'olla amb la vora girada cap enfora, forma de tradició ibèrica; 1 frag. de tapadora, de pasta sandvitx; 1 frag. de vas de pasta sandvitx; 1 frag. vora d'imitació de vaixel·la de taula, que recorda alguna forma campaniana; 11 frags. informes pasta sandvitx. També foren localitzades diverses peces de ceràmica ibèrica de tècnica tardana (comunicació personal R. Coll).

* Comuna romana: 1 frag. comuna grisa F. V 1; 5 frags. olles F. V 1; 5 frags. vores F. V 1 de ceràmica de cuina; documentades també les formes V 41, V 42, V 45.